

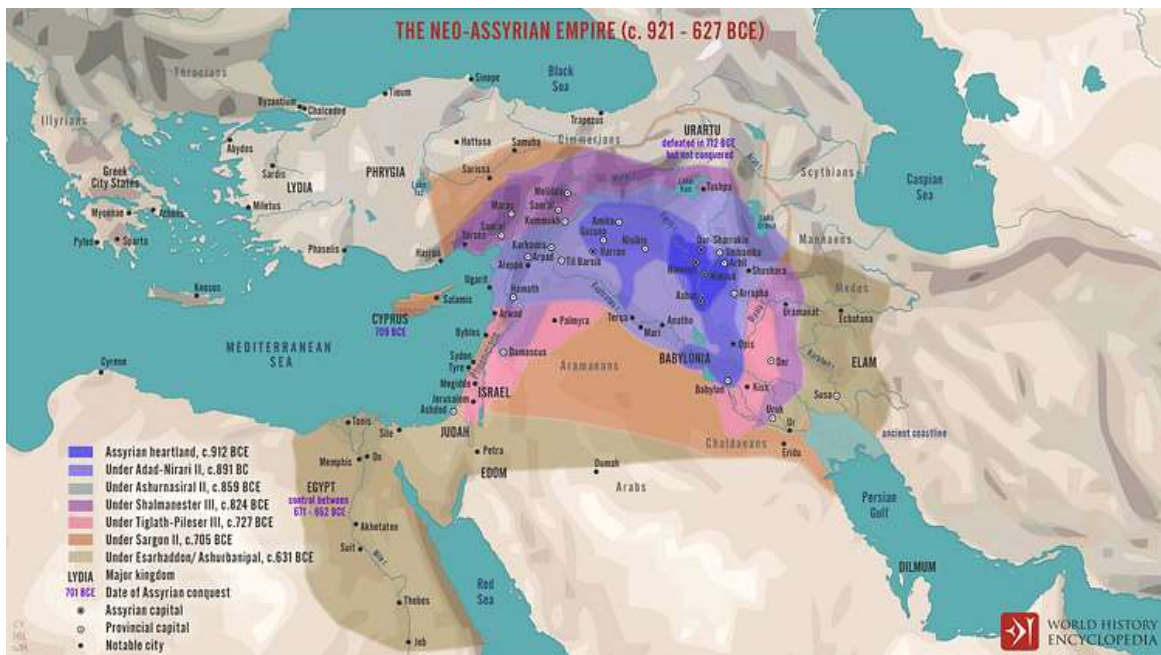
Who Needs to Listen to Yirmiyahu?

ירמיהו פרק ל"ו

(א) וַיְהִי בַשָּׁנָה הַרְבַּעִית לַיהוֹנָדָקִים בֶּן יִאֲשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הִזָּה הַדְּבָר הַזֶּה אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְיָ לֵאמֹר. (ב) קוּחַ לְךָ מַגֵּלֶת סֵפֶר וְכַתְבַת אֵלֶיהָ אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְהוּדָה וְעַל כָּל הַגּוֹיִם מִיּוֹם דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ מִימִי יִאֲשִׁיָּהוּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה. (ג) אוֹלֵי יִשְׁמְעוּ בֵּית יְהוּדָה אֶת כָּל הַרְעָה אֲשֶׁר אֲנִי חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְמַעַן יָשׁוּבוּ אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה וְסִלְחֹתִי לַעֲוֹנֵם וּלְחַטָּאתָם. (ד) וַיִּקְרָא יִרְמְיָהוּ אֶת בְּרוּךְ בֶּן נְרִיָּה וַיִּכְתֹּב בְּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ אֶת כָּל דְּבָרֵי יְיָ אֲשֶׁר דִּבַּר אֵלָיו עַל מַגֵּלֶת סֵפֶר. (ה) וַיִּצְוֶה יִרְמְיָהוּ אֶת בְּרוּךְ לֵאמֹר אֲנִי עֹצֵר לֹא אוֹכַל לְבוֹא בֵּית יְיָ. (ו) וּכְבַאת אֶתְּהָ וּקְרֹאת בְּמַגֵּלָה אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ מִפִּי אֶת דְּבָרֵי יְיָ בְּאַזְנוֹי הָעָם בֵּית יְיָ בַּיּוֹם צֹם וְגַם בְּאַזְנוֹי כָּל יְהוּדָה הַבָּאִים מֵעַרְיָהֶם תִּקְרָאם. (ז) אוֹלֵי תִפַּל תַּחֲנֻנָתָם לִפְנֵי יְיָ וַיִּשְׁבוּ אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה כִּי גָדוֹל הָאֵף וְהַחֲמָה אֲשֶׁר דָּבַר יְיָ אֶל הָעָם הַזֶּה. (ח) וַיַּעַשׂ בְּרוּךְ בֶּן נְרִיָּה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא לְקֹרֵא בְּסֵפֶר דְּבָרֵי יְיָ בֵּית יְיָ. (ט) וַיְהִי בַשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁית לַיהוֹנָדָקִים בֶּן יִאֲשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הַתְּשַׁעִי קִרְאוּ צוֹם לִפְנֵי יְיָ כָּל הָעָם בִּירוּשָׁלַם וְכָל הָעָם הַבָּאִים מֵעַרֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם. (י) וַיִּקְרָא בְרוּךְ בְּסֵפֶר אֶת דְּבָרֵי יִרְמְיָהוּ בֵּית יְיָ בְּלִשְׁפַת גְּמֻרָהוּ בֶן שָׁפָן הַסֵּפֶר בְּחֹצֵר הָעֲלִיּוֹן פֶּתַח שַׁעַר בֵּית יְיָ הַחֹדֶשׁ בְּאַזְנוֹי כָּל הָעָם.

Kings of Yehuda and Ashur

Achaz (742-726)	Tiglath-Pileser (745-727)	<i>Conquest of Yisrael (732)</i>
Chizkiyahu (726-697)	Shalmaneser (727-722) Sargon (722-705) Sancheirev (705-681)	<i>Destruction of Yisrael (724)</i> <i>Attack on Yerushalayim (701)</i>
Menashe (697-642)	Essarhadon (681-669) Ashurbanipal (669-631)	
Amon (642-640)		
Yoshiyahu (640-609)	Sin-sar-iskin (631-612)	<i>Yirmiyahu begins nevuah (626)</i> <i>Bavel rebels (626)</i> <i>Ninveh destroyed (612)</i>

- טו** וגם את-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית-אֵל, הַבְּמָה אֲשֶׁר עָשָׂה יִרְבֵּעַם בֶּן-נֶבֶט אֲשֶׁר הִחְטִיא אֶת-יִשְׂרָאֵל--גַּם אֶת-הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא וְאֶת-הַבְּמָה, נָתַץ; וַיִּשְׂרֹף אֶת-הַבְּמָה הַדָּק לְעֹפָר, וַיִּשְׂרֹף אֲשֶׁרָה.
- טז** And as Josiah turned himself, he spied the sepulchres that were there in the mount; and he sent, and took the bones out of the sepulchres, and burned them upon the altar, and defiled it, according to the word of the LORD which the man of God proclaimed, who proclaimed these things.
- יז** וַיֹּאמֶר--מָה הַצִּיּוֹן הַלֵּז, אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה; וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַנְשֵׁי הָעִיר, הַקְּבָר אִישׁ-הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-בָּא מִיְהוּדָה, וַיִּקְרָא אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ, עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּיַת-אֵל.
- יח** וַיֹּאמֶר הַנְּיָחוּ לוֹ, אִישׁ אֶל-גִּנּוֹעַ עַצְמוֹתָיו; וַיִּמְלְטוּ, עַצְמוֹתָיו--אֶת עַצְמוֹת הַנְּבִיא, אֲשֶׁר-בָּא מִשְׁמֶרֶון.
- יט** וְגַם אֶת-כָּל-בְּתֵי הַבָּמֹת אֲשֶׁר בְּעָרֵי שְׁמֶרֶון, אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לַהֲכַעֲסֵי-הַסִּיר, יֹאשִׁיָּהוּ; וַיַּעַשׂ לָהֶם--כְּכֹל-הַמַּעֲשִׂים, אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית-אֵל.
- 20** And he said: 'Let him be; let no man move his bones.' So they let his bones alone, with the bones of the prophet that came out of Samaria.
- 21** And all the houses also of the high places that were in the cities of Samaria, which the kings of Israel had made to provoke [the LORD], Josiah took away, and did to them according to all the acts that he had done in Beth-el.
- ג** וּבִשְׁמוֹנֶה שָׁנִים לְמַלְכוֹ, וְהוּא עֹדֹנּוּ נֶעַר, הֵחֵל, לְדַרוֹשׁ אֱלֹהֵי דָוִד אָבִיו; וּבִשְׁתַּיִם עָשָׂה שָׁנָה, הֵחֵל לְטַהֵר אֶת-יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם, מִן-הַבָּמֹת וְהָאֲשֵׁרִים, וְהַפְּסָלִים וְהַמַּסְכּוֹת.
- ד** וַיִּנְתְּצוּ לְפָנָיו, אֶת מִזְבְּחוֹת הַבַּעַלִּים, וְהַחֲמֻנִים אֲשֶׁר-לְמַעַלָּה מֵעֲלֵיהֶם, גִּדְעַ; וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסָלִים וְהַמַּסְכּוֹת, שִׁבַּר וְהִדְקָ, וַיִּזְרַק עַל-פְּנֵי הַקְּבָרִים, הַזֹּבְחִים לָהֶם.
- ה** וַעֲצָמוֹת, כְּהֹנִים, שָׂרָף, עַל-מִזְבְּחוֹתֵיהֶם (מִזְבְּחוֹתָם); וַיִּטְהַר אֶת-יְהוּדָה, וְאֶת-יְרוּשָׁלַם.
- ו** וּבְעָרֵי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם וְשִׁמְעוֹן, וְעַד-נַפְתָּלִי, בַּחֹר בְּתִיָּהם (בְּחֹרְבְּתֵיהֶם), סָבִיב.
- ז** וַיִּנְתְּץ אֶת-הַמִּזְבְּחוֹת, וְאֶת-הָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסָלִים כָּתַת לְהִדְקָ, וְכָל-הַחֲמֻנִים גִּדְעַ, בְּכָל-אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; וַיָּשָׁב, לִירוּשָׁלַם. {פ}
- 3** For in the eighth year of his reign, while he was yet young, he began to seek after the God of David his father; and in the twelfth year he began to purge Judah and Jerusalem from the high places, and the Asherim, and the graven images, and the molten images.
- 4** And they broke down the altars of the Baalim in his presence; and the sun-images, that were on high above them, he hewed down; and the Asherim, and the graven images, and the molten images, he broke in pieces, and made dust of them, and strewed it upon the graves of them that had sacrificed unto them.
- 5** And he burnt the bones of the priests upon their altars, and purged Judah and Jerusalem.
- 6** And so did he in the cities of Manasseh and Ephraim and Simeon, even unto Naphtali, with their axes round about.
- 7** And he broke down the altars, and beat the Asherim and the graven images into powder, and hewed down all the sun-images throughout all the land of Israel, and returned to Jerusalem. {P}

<p>The Gemara asks: But how could Josiah himself ignore Jeremiah and send emissaries to Huldah? The Sages of the school of Rabbi Sheila say: Because women are more compassionate, and he hoped that what she would tell them would not be overly harsh. Rabbi Yohanan said a different answer: Jeremiah was not there at the time, because he went to bring back the ten tribes from their exile. And from where do we derive that he brought them back? As it is written: “For the seller shall not return to that which he has sold” (Ezekiel 7: 13), i.e., Ezekiel prophesied that in the future the Jubilee Year would no longer be in effect. Now is it possible that the Jubilee had already been annulled? But the prophet is prophesying that it will cease only in the future. Rather, this teaches that Jeremiah brought back the ten tribes from their exile.</p>	<p>וְיִאשְׁרֵיהּ גּוֹפִיָה הִיכִי שְׂבִיק יִרְמְיָהּ וּמִשְׁדֵּר לְגַבְהָ? אָמְרֵי דְבֵי רַבִּי שְׁיִלָּא: מִפְּנֵי שְׁהַנְּשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת הֵן. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: יִרְמְיָהּ לֹא הָוֵה הָתָם, שֶׁהִלְךְ לְהַחְזִיר עֲשָׂרֹת הַשְּׂבָטִים. וּמִנְלָן דְּאִהְדוּר? דְּכַתִּיב: "כִּי הַמוֹכֵר אֶל הַמִּמְכָּר לֹא יָשׁוּב", אֶפְשָׁר יוֹבֵל בְּטֵל, וְנִבְיָא מִתְנַבֵּא עֲלֵיו שְׁיִבְטֵל? אֶלָּא מִלְּמַד שְׁיִרְמְיָהּ הִחְזִירָו.</p>
--	--

Yirmiyahu's Early Nevuah

<p>ד שְׁמַעוּ דְּבַר-יְקוֹק, בַּיִת יַעֲקֹב, וְכָל- מִשְׁפָּחוֹת, בַּיִת יִשְׂרָאֵל.</p>	<p>4 Hear ye the word of the LORD, O house of Jacob, and all the families of the house of Israel;</p>
<p>ה כֹּה אָמַר יְקוֹק, מִה-מִצְאוֹ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי עוֹל--כִּי רָחֲקוּ, מֵעָלַי; וַיֵּלְכוּ אַחֲרַי הַהֶבֶל, וַיְהִיבֵלוּ.</p>	<p>5 Thus saith the LORD: what unrighteousness have your fathers found in Me, that they are gone far from Me, and have walked after things of nought, and are become nought?</p>
<p>ו וְלֹא אָמְרוּ--אֵיךְ יְקוֹק, הִמְעָלָה אֶתְנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם; הַמּוֹלִיד אֶתְנוּ בְּמִדְבָּר, בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוּחָה בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצִלְמוֹת--בְּאֶרֶץ לֹא-עָבַר בָּהּ אִישׁ, וְלֹא-יָשַׁב אָדָם שָׁם.</p>	<p>6 Neither said they: 'Where is the LORD that brought us up out of the land of Egypt; that led us through the wilderness, through a land of deserts and of pits, through a land of drought and of the shadow of death, through a land that no man passed through, and where no man dwelt?'</p>

<p>כג אֵיךְ תֹּאמְרֵי לֹא נִטְמַאתִי, אַחֲרֵי הַבְּעֻלִים לֹא הִלַּכְתִּי--רְאֵי דְרַכֶּךָ בְּגִיא, דְּעֵי מָה עָשִׂיתִי: בְּכֶרֶה קָלָה, מִשְׂרָכֶת דְּרַכֶּיךָ.</p>	<p>23 How canst thou say: 'I am not defiled, I have not gone after the Baalim'? See thy way in the Valley, know what thou hast done; thou art a swift young camel traversing her ways;</p>
<p>כד פָּרָה לִמְד מִדְּבָר, בְּאֵנוֹת נִפְשׁוּ (נִפְשָׁה) שְׂאֵפָה רוּחַ--תִּתְאַנְתֶּה, מִי יִשְׁבִּיבָנָה; כָּל-מִבְּקָשֶׁיהָ לֹא יִעָפוּ, בְּחֻדְשָׁה יִמְצְאוּנָהּ.</p>	<p>24 A wild ass used to the wilderness, that snuffeth up the wind in her desire; her lust, who can hinder it? All they that seek her will not weary themselves; in her month they shall find her.</p>
<p>כה מִנְעֵי רַגְלֶךָ מִיַּחַף, וּגּוֹרֵךְ (וּגְרוֹנֶךָ) מִצְמָאָה; וְתֹאמְרֵי נוֹאֵשׁ--לֹא, כִּי- אֶהְבֵּתִי זָרִים וְאַחֲרֵיהֶם אֵלֶיךָ.</p>	<p>25 Withhold thy foot from being unshod, and thy throat from thirst; but thou saidst: 'There is no hope; no, for I have loved strangers, and after them will I go.'</p>
<p>כו כְּבִשְׁתִּי גִנֵּב כִּי יִמְצָא, כֵּן הִבִּישׁוּ בַּיִת יִשְׂרָאֵל; הִמָּה מַלְכֵיהֶם שְׂרִיָּהֶם, וְכַהֲנֵיהֶם וְנִבְיָאֵיהֶם.</p>	<p>26 As the thief is ashamed when he is found, so is the house of Israel ashamed; they, their kings, their princes, and their priests, and their prophets;</p>
<p>כז אֲמָרִים לְעֹץ אָבִי אֶתָּה, וְלָאֶבֶן אֶתָּה יִלְדַתְנִי (וְיִלְדְּתֵנּוּ), כִּי-פָּנּוּ אֵלַי עֵרְף, וְלֹא</p>	<p>27 Who say to a stock: 'Thou art my father', and to a stone: 'Thou hast brought us forth', for they have turned their back</p>

unto Me, and not their face; but in the time of their trouble they will say: 'Arise, and save us.'

כח וְאֵיִה אֱלֹהֶיךָ, אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָךְ-- יְקוּמוּ, אִם-יִוְשִׁיעוּךָ בְּעֵת רָעָתְךָ: כִּי מִסְפַּר עָרֶיךָ, הֵיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה. {ס}

28 But where are thy gods that thou hast made thee? Let them arise, if they can save thee in the time of thy trouble; for according to the number of thy cities are thy gods, O Judah. {S}

כט לָמָּה תִּרְיִבוּ, אֱלֹהֵי; כָּלְכֶם פָּשַׁעְתֶּם בִּי, נְאֻם-יְקוּק.

29 Wherefore will ye contend with Me? Ye all have transgressed against Me, saith the LORD.

ל לְשׁוֹא הִכִּיתִי אֶת-בְּנֵיכֶם, מוֹסֵר לֹא לָקַחוּ; אֲכָלָה חֲרָבְכֶם נְבִיאֵיכֶם, כְּאַרְיֵה מִשְׁחִית.

30 In vain have I smitten your children--they received no correction; your sword hath devoured your prophets, like a destroying lion.

לא הַדּוֹר, אַתֶּם רְאוּ דְבַר-יְקוּק, הַמְדַבֵּר הַיִּתְיָ לְיִשְׂרָאֵל, אִם אֲרֹץ מְאֹפְלָיָה; מִדּוּעַ אֲמַרוּ עַמִּי, רְדֹנוּ-- לֹא-נָבוֹא עוֹד, אֲלֶיךָ.

31 O generation, see ye the word of the LORD: have I been a wilderness unto Israel? or a land of thick darkness? Wherefore say My people: 'We roam at large; we will come no more unto Thee?'

לה וַתֹּאמְרִי כִּי נְקִיִּתִי, אֵךְ שָׁב אַפּוֹ מִמֶּנִּי; הֲנִנִּי נִשְׁפָּט אוֹתְךָ, עַל-אֲמָרְךָ לֹא חָטָאתִי.

35 Thou saidst: 'I am innocent; surely His anger is turned away from me'--behold, I will enter into judgment with thee, because thou sayest: 'I have not sinned.'

לו מִה-תִּזְלִי מְאֹד, לְשִׁנוֹת אֶת-דְּרָכְךָ; גַּם מִמִּצְרַיִם תִּבְשָׁי, כְּאֲשֶׁר-בַּשָּׂת מֵאֲשׁוּר.

36 How greatly dost thou cheapen thyself to change thy way? Thou shalt be ashamed of Egypt also, as thou wast ashamed of Asshur.

לז גַּם מֵאֵת זֶה תֵּצֵא, וְיָדִיךָ עַל-רֹאשְׁךָ: כִּי-מָאֵס יְקוּק בְּמִבְטַחֶיךָ, וְלֹא תִצְלַחִי לָהֶם.

37 From him also shalt thou go forth, with thy hands upon thy head; for the LORD hath rejected them in whom thou didst trust, and thou shalt not prosper in them.

ו וַיֹּאמֶר יְקוּק אֵלַי, בְּיָמַי יִאֲשִׁיחוּ הַמְּלָךְ, הָרְאִיתִי, אֲשֶׁר עָשִׂתָּה מְשֻׁבָּה יִשְׂרָאֵל; הִלְכָה הִיא עַל-כָּל-הַר גְּבוּהָ, וְאֶל-תַּחַת כָּל-עֵץ רַעֲנָן--וַתִּזְנֶי-שָׁם.

6 And the LORD said unto me in the days of Josiah the king: 'Hast thou seen that which backsliding Israel did? she went up upon every high mountain and under every leafy tree, and there played the harlot.

ז וַאֲמַר, אַחֲרַי עָשׂוֹתָה אֶת-כָּל-אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי תְּשׁוּבָה--וְלֹא-שָׁבָה; וַתִּרְאֶה (וַתִּרְאֶה) בְּגוֹדְהָ אַחֲוֹתָהּ, יְהוּדָה.

7 And I said: After she hath done all these things, she will return unto me; but she returned not. And her treacherous sister Judah saw it.

ח וַאֲרָא, כִּי עַל-כָּל-אֲדוֹת אֲשֶׁר נִאְפָּה מְשֻׁבָּה יִשְׂרָאֵל, שִׁלַּחְתִּיהָ, וְאָתַן אֶת-סִפְרָ כְּרִיתְתִּיהָ אֵלַיָּהּ; וְלֹא יָרְאָה בְּגוֹדָה יְהוּדָה, אַחֲוֹתָהּ--וַתִּלְךְ, וַתִּזְנֶי גַם-הִיא.

8 And I saw, when, forasmuch as backsliding Israel had committed adultery, I had put her away and given her a bill of divorcement, that yet treacherous Judah her sister feared not; but she also went and played the harlot;

ט וְהָיָה מִקוֹל זְנוּתָהּ, וַתִּחַנְנֵף אֶת-הָאֲרָץ; וַתִּנְאֹף אֶת-הָאֲבָן, וְאֶת-הָעֵץ.

9 and it came to pass through the lightness of her harlotry, that the land was polluted, and she committed adultery with stones and with stocks;

י וְגַם בְּכָל-זֹאת, לֹא-שָׁבָה אֵלַי בְּגוֹדָה אַחֲוֹתָהּ יְהוּדָה--בְּכָל-לִבָּהּ: כִּי אִם-בְּשִׁקָּר, נְאֻם-יְקוּק. {ס}

10 and yet for all this her treacherous sister Judah hath not returned unto Me with her whole heart, but feignedly, saith the LORD-- {S}

יא וַיֹּאמֶר יְקוּק אֵלַי, צְדָקָה נִפְשָׁה מְשֻׁבָּה

11 even the LORD said unto me--backsliding Israel hath

ישראל, מבגדה, יהודה. proved herself more righteous than treacherous Judah.

יב הלך וקראת את-הדברים האלה צפונה, ואמרת שובה משבה ישראל נאם-יקוק--לוא-אפיל פני, בכם: כי-חסיד אני נאם-יקוק, לא אטור לעולם. **12** Go, and proclaim these words toward the north, and say: return, thou backsliding Israel, saith the LORD; I will not frown upon you; for I am merciful, saith the LORD, I will not bear grudge for ever.

יג אך דעי עונך, כי ביקוק אלהיך פשעת; ותפזרי את-דרכיך לזרים, תחת כל-עץ רענן, ובקולי לא-שמעתם, נאם-יקוק. **13** Only acknowledge thine iniquity, that thou hast transgressed against the LORD thy God, and hast scattered thy ways to the strangers under every leafy tree, and ye have not hearkened to My voice, saith the LORD.

יד שובו בנים שובבים נאם-יקוק, כי אנכי בעלתי בכם; ולקחתי אתכם אחד מעיר, ושנים ממשפחה, והבאתי אתכם ציון. **14** Return, O backsliding children, saith the LORD; for I am a lord unto you, and I will take you one of a city, and two of a family, and I will bring you to Zion;

טו ונתתי לכם רעים, כלבי; ורעו אתכם, דעה והשכל. **15** and I will give you shepherds according to My heart, who shall feed you with knowledge and understanding.

We Think We're Frum...

1. ה:ב

ב ואם חי-יקוק, יאמרו; לכו לשקר, שבועו. **2** And though they say: 'As the LORD liveth', surely they swear falsely.

2. ה:יט-כא

יט והיה, כי תאמרו, תחת מה עשה יקוק אלהינו לנו, את-כל-אלה; ואמרת אליהם, פאשר עזבתם אותי ותעבדו אלהי נכר בארצכם--כן תעבדו זרים, בארץ לא לכם. {פ} **19** And it shall come to pass, when ye shall say: 'Wherefore hath the LORD our God done all these things unto us?' then shalt Thou say unto them: 'Like as ye have forsaken Me, and served strange gods in your land, so shall ye serve strangers in a land that is not yours.' {P}

כ הגידו זאת, בבית יעקב; והשמיעוה ביהודה, לאמר. **20** Declare ye this in the house of Jacob, and announce it in Judah, saying:

כא שמעו-נא זאת, עם סכל ואין לב: עינים להם ולא יראו, אזנים להם ולא ישמעו. **21** Hear now this, O foolish people, and without understanding, that have eyes, and see not, that have ears, and hear not:

3. ה:ח

ח איכה תאמרו חכמים אנחנו, ותורת יקוק אתנו; אכן הגה לשקר עשה, עט שקר ספרים. **8** How do ye say: 'We are wise, and the Law of the LORD is with us?' Lo, certainly in vain hath wrought the vain pen of the scribes.

4. ז:ב-ד

ב עמד, בשער בית יקוק, וקראת שם, את-הדבר הזה; ואמרת שמעו דבר-יקוק, כל-יהודה הבאים בשערים האלה, להשתחוות ליקוק. {ס} **2** Stand in the gate of the LORD'S house, and proclaim there this word, and say: Hear the word of the LORD, all ye of Judah, that enter in at these gates to worship the LORD. {S}

ג כה-אמר יקוק צבאות, אלהי ישראל, היטיבו דרכיכם, ומעלליכם; ואשכנה אתכם, **3** Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Amend your ways and your doings, and I will cause you

to dwell in this place. במקום הזה.

4 Trust ye not in lying words, saying: 'The temple of the LORD, the temple of the LORD, the temple of the LORD, are these.' אל-תבטחו לכם, אל-דברי השקר לאמר: היכל יקוק היכל יקוק, היכל יקוק הקמה.

5. כו:ז-ט

7 So the priests and the prophets and all the people heard Jeremiah speaking these words in the house of the LORD. וישמעו הכהנים והנבאים, וכל-העם, את-ירמיהו, מדבר את-הדברים האלה בבית יקוק.

8 Now it came to pass, when Jeremiah had made an end of speaking all that the LORD had commanded him to speak unto all the people, that the priests and the prophets and all the people laid hold on him, saying: 'Thou shalt surely die.' ויהי ככלות ירמיהו, לדבר את כל-אשר-צוה יקוק, לדבר, אל-כל-העם; ויתפשו אתו הכהנים והנבאים, וכל-העם לאמר--מות תמות.

9 Why hast thou prophesied in the name of the LORD, saying: This house shall be like Shiloh, and this city shall be desolate, without an inhabitant?' And all the people were gathered against Jeremiah in the house of the LORD. מדוע נבית בשם-יקוק לאמר, פשלו יהיה הבית הזה, והעיר הזאת תחרב, מאין יושב; ויקהל כל-העם אל-ירמיהו, בבית יקוק.

What Should We Do?

21 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh. כא כה אמר יקוק צבאות, אלהי ישראל: עלותיכם ספו על-זבחיכם, ואכלו בשר.

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices; כב כי לא-דברתי את-אבותיכם, ולא צויתים, ביום הוציא (הוציא) אותם, מארץ מצרים--על-דברי עולה, וזבח.

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.' כג כי אם-את-הדבר הזה צויתי אותם, לאמר, שמעו בקולי--והייתי לכם לאלהים, ואתם תהיו-לי לעם; והלכתם, בכל-הדרך אשר אצוה אתכם, למען, ייטב לכם.

24 But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward, כד ולא שמעו, ולא-הטו את-אזנם, וילכו במעצות, בשררות לבם הרע; ויהיו לאחור, ולא לפנים.

25 even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often, כה למן-היום, אשר יצאו אבותיכם מארץ מצרים, עד, היום הזה--ואשלח אליכם את-כל-עבדי הנבאים, יום השכם ושלח.

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers. כו ולוא שמעו אלי, ולא הטו את-אזנם; ויקשו, את-ערפם--הרעו, מאבותם.

רד"ק

כה אמר י"י צבאות – זכר העולות שהן כליל וזכר הזבחים שהם השלמים שמהם יאכלו הבעלים בשר ולא זכר חטאת ואשם כי לא היו מתודים מחטאתם ולא שבים ועוד כי במזיד היו חוטאים ואין על המזיד קרבן אלא היו מביאים עולות להראות עצמם שהם עובדים את י"י בנראה והשלמים היו מביאין לאכול בשר עם הראות

במעשיהם עבודת האל ואמר מה לכם להביא זבחיכם ולהוסיף עוד עליהם עולות ותחשבו כי יהיו לרצון לי כמו שכתוב בהם ונרצה לו לכפר עליו וזה לא יהיה כי אם אין מעשיכם רצוין לפני עולות וזבחים ג"כ לא יהיו רצוין.

כי לא דברתי ביום הוציאי אותם ארץ מצרים - ...ויש לפרש גם כן כי עקר המצוה לא היתה על דברי עולה וזבח אלא שמעו בקולי והייתם לי לעם ובזה התנאי נתן להם התורה ואין בכל עשרת הדברים שהם כלל התורה כלה זכר עולה וזבח ואף כשידבר על הקרבנות לא צוה להם שיקריבו קרבן אלא אדם כי יקריב מכם קרבן אם יעשה מדעתו יהיה

ישעיה א

- 10** Hear the word of the LORD, ye rulers of Sodom; give ear unto the law of our God, ye people of Gomorrah. **י** שִׁמְעוּ דְבַר-יְקוֹק, קְצִינֵי סֹדִם; הֲאֲזִינּוּ תוֹרַת אֱלֹהֵינוּ, עִם עֲמֹרָה.
- 11** To what purpose is the multitude of your sacrifices unto Me? saith the LORD; I am full of the burnt-offerings of rams, and the fat of fed beasts; and I delight not in the blood of bullocks, or of lambs, or of he-goats. **יא** לְמַה-לִּי רַב-זְבָחֵיכֶם יֹאמֶר יְקוֹק; שְׁבַעְתִּי עֹלוֹת אֵילִים וְחֶלֶב מְרִיאִים; וְדַם פְּרִים וְכִבְשִׂים וְעִתוּדִים, לֹא חִפְצָתִי.
- 12** When ye come to appear before Me, who hath required this at your hand, to trample My courts? **יב** כִּי תֵבֹאוּ, לִרְאוֹת פָּנָי--מִי-בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם, רִמְסֵם חֲצָרָי.
- 13** Bring no more vain oblations; it is an offering of abomination unto Me; new moon and sabbath, the holding of convocations--I cannot endure iniquity along with the solemn assembly. **יג** לֹא תוֹסִיפוּ, הִבִּיא מִנְחַת-שָׁוְא--קִטְרֹת תוֹעֵבָה הֵיא, לִי; חֲדָשׁ וְשַׁבָּת קָרָא מִקְרָא, לֹא-אוֹכַל אָנוּ וְעֲצָרָה.
- 14** Your new moons and your appointed seasons My soul hateth; they are a burden unto Me; I am weary to bear them. **יד** חֲדָשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שִׁנְאָה נַפְשִׁי, הֵיוּ עָלַי לְטָרַח; וְנִלְאִיתִי, נִשְׂאָ.
- 15** And when ye spread forth your hands, I will hide Mine eyes from you; yea, when ye make many prayers, I will not hear; your hands are full of blood. **טו** וּבִפְרֹשְׁכֶם כַּפַּיְכֶם, אֶעְלִים עֵינַי מִכֶּם--גַּם כִּי-תִרְבּוּ תַפְלָה, אֵינְנִי שֹׁמֵעַ: יְדֵיכֶם, דָּמִים מְלֵאוּ.
- 16** Wash you, make you clean, put away the evil of your doings from before Mine eyes, cease to do evil; **טז** רְחֹצוּ, הִזְכּוּ--הִסִּירוּ רָע מֵעַלְלֵיכֶם, מִנְּגִד עֵינַי: חֲדְלוּ, הָרַע.
- 17** Learn to do well; seek justice, relieve the oppressed, judge the fatherless, plead for the widow. **יז** לָמַדוּ הֵיטֵב דְּרָשׁוּ מִשְׁפָּט, אֲשֶׁרוּ חֲמוּץ; שִׁפְטוּ יְתוֹם, רִיבוּ אֶלְמָנָה.

רש"י

ביום הוציאי אותם – תחלת תנאי לא היתה אלא "אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה (שמות יט: ה)